

Ett riktigt snålt evangelium

»Korta ögonblick av glöd i kylan«

Jag tror verkligen inte att jag uppfattas som en Alberte. Jag har mer mål i mun, och lite mer handlingskraft. Men ändå är det mig jag läser om.

Hur jag växer upp i Nordnorge, hur familjen samlas vid fönstret på övervåningen för att se solen när den återvänder efter vintern. En glödande skärva, ett kort ögonblick som snart försvinner. Mor torkar bort en tår från kinden, ljudlöst, blixtnabbt - men den fanns. Så återgår allt, mörkret lägger sig, och kylan. De utkylda brädorna bevarar husets invånare. Jag, Alberte, söker mig ibland till hettans enda plats i huset, skållar handflatorna när jag sluter händerna runt kaffepannan och för den till munnen. Jag dricker djupa klunkar, de bränner mig inifrån, ner genom halsen, ner mellan bröstet. Köksan klagar, jag slösar med kaffet och bränner halsen. Korta ögonblick av glöd i kylan.

Cora Sandels Alberte-triologi har varit föremål för bokprat på P1 under året som gått och oräkneliga är troligen de bokcirkel som stött och blött dessa böcker sedan de publicerades på 1930-talet. Jag anar att samtalen känns igen. Någon blir vansinnig på den menlösa flickstackarn som aldrig lyckas få ur sig ett ord i rätt tid, som låter varje tillfälle att få sin vilja igenom passera, som aldrig lyckas göra den hon är sedd, hörd eller ens antydd, som är som förlamad av sin egen... ja, vad? Blyghet, oförmåga att tro sig vara värd glädje och frihet, skam, kraftlöshet, hunger, återhållen inre glöd? Och så å andra sidan den röst i samtalen som säger att "Jo, men hon har ändå någon slags kraft, och kan det inte vara så där ibland, att den bara inte räcker till, kraften...?" "Kraft, vadå kraft?", säger den förste, "om det där är kraft hos en kvinna som längtar bort från kvinnorollen, då får nog kvinnorna längta förgäves!"

Och ändå, jag kan inte lägga ner tegelstenspocketen när jag väl tagit upp den. Kraft? Nåd? Alberte fryser även i Paris. Jo, hon tar sig iväg från Tromsø, staden där hon alltid valt bakgatorna snarare än huvudgatan för att slippa bli sedd, slippa inte bli sedd, slippa prata, slippa inte prata, hon påbörjar resan

mot friheten, ger sig inte, men det går så oändligt långsamt. Och blir hon friare? De eviga timmarna i hunger och kyla, i bristande självrespekt, av misslyckad kärlek till barn och man i ett kyffe i Paris. Förlamad av fattigdom och bristande självtillit. Varför lägger jag inte ner boken?

Men så plötsligt en dans, en stund i en park med en man som kanske faktiskt älskar, eller åtminstone någonting ditåt. Och ett bokmanus som faktiskt växer trots att dess skapare inte kunde tillskriva det mindre värde, inte kunde låta det växa i kargare jord. Hon kunde inte växa i kargare jord, Alberte, hon kunde inte ge sig själv mindre näring, mindre solljus, mindre växtplats, men ändå. Om det är ett evangelium är det riktigt snålt. Eller orimligt generöst. Att något ändå växer, att det inte dör, att hon inte dör. Skammen dödar inte ens när den verkar kväva varje vilja till liv. Hennes bokmanus växer, plågsamt långsamt, men det växer.

Detta nummer av Svensk Kyrkotidning handlar om relationen mellan tro, teologi och skönlitterära upplevelser. Vi blir guidade genom en för många oupptäckt diktskatt, Lars Noréns, och vi får inspireras till läsning och fördjupning av personliga berättelser om läsoplevelser och litterära gudstjänstupplevelser som förändrat livet.

Detta som en uppmaning att stanna upp och reflektera över hur litteraturen är en del av våra egna liv, att se hur berättelser hjälper oss att se klarare i det kaos som tillvaron ofta innebär. Skönlitteraturen är personlig, vi hittar våra egna vägar in i den och den ger oss andrum om vi lyssnar på den. Helt enkelt: låt berättandet förändra livet, för ett ögonblick eller för alltid!

PETRA CARLSSON